

Η εξαγγελία του ευαγγελίου στον 21^ο αιώνα

Αρχιεπισκόπου Καναδά Σωτηρίου

(Ομιλία στη Σύναξη των Αρχιερέων
του Οικουμενικού Πατριαρχείου - Σεπτέμβριος 2021)

Ευαγγέλιον

Για να μπορούμε να μιλήσουμε για την εξαγγελία του ευαγγελίου στον 21ο αιώνα πρέπει να γνωρίζουμε τι είναι το ευαγγέλιο. Η ίδια η λέξη Ευαγγέλιο μιλάει μόνη της. Είναι η καλή αγγελία. Η αγγελία της σωτηρίας του ανθρώπου διά του Ιησού Χριστού. Είναι η επιστροφή του ανθρώπου στον χαμένο παράδεισο. Είναι η θέωση του ανθρώπου. Όποιος ακούσει το ευαγγέλιο και το εφαρμόσει στην ζωή του, χωρίς αμφιβολία θα επιστρέψει στον παράδεισο. Θα θεωθεί. Το ευαγγέλιο είναι ο αψευδής λόγος και η υπόσχεση του Θεανθρώπου Χριστού. Είναι «ρήματα ζωής».

Ποιός είναι ο Χριστός;

Είναι ο Μονογενής Υιός του Θεού. Είναι φως εκ φωτός. Είναι Θεός αληθινός. Είναι ο μόνος αληθινός Θεός. Έγινε άνθρωπος εκ πνεύματος Αγίου και Μαρίας της παρθένου. Σταυρώθηκε. Απέθανε επί του σταυρού. Κατέβηκε νικητής στον άδη. Αναστήθηκε. Αναλήφθηκε στους ουρανούς. Θα έρθει πάλι εν δόξη να κρίνει ζώντας και νεκρούς. Η βασιλεία Του δεν θα έχει τέλος.

Σπουδαιότητα εξαγγελίας του Ευαγγελίου

Από τα ανωτέρω καταλαβαίνουμε πόσο σπουδαία είναι η εξαγγελία του ευαγγελίου. Ο ίδιος ο Χριστός είπε στους μαθητές Του. «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος διδάσκοντες αυτούς τηρείν πάντα όσα ενετειλάμην υμίν». Από αυτά εύκολα συμπεραίνει κανείς, ότι η σωτηρία του ανθρώπου εξαρτάται από την εξαγγελία του ευαγγελίου. Την εκμάθησή του. Την τέλεια εφαρμογή του.

Περιφρόνηση Ευαγγελίου

Στην σημερινή εποχή παρατηρείται μεγάλη περιφρόνηση του ευαγγελίου. Στα παλιότερα χρόνια, παραδείγματος χάριν, η αγία γραφή, το ευαγγέλιο, υπήρχε σε όλα τα ξενοδοχεία. Σήμερα δεν υπάρχει σε κανένα ξενοδοχείο. Περισσότερο από αυτό, η αγία γραφή, το ευαγγέλιο, θεωρείται από πολλούς ρατσιστικό βιβλίο. Οι πολέμιοι του Ευαγγελίου χρησιμοποιούν την επιστήμη, την τεχνολογία και τα ανθρώπινα δικαιώματα

και προσπαθούν να αντικαταστήσουν το Ευαγγέλιο. Ξεχνούν, ότι και η επιστήμη και η τεχνολογία προέρχονται από τον Θεό. Ξεχνούν ακόμη, ότι πρώτος που edίδαξε ίσα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ο Χριστός διά του Αποστόλου Παύλου ο οποίος είπε. «Ουκ ένι Ιουδαίος ουδέ Έλλην, ουκ ένι δούλος ουδέ ελεύθερος, ουκ ένι άρσεν και θήλυ· πάντες γαρ υμείς εις εστέ εν Χριστώ Ιησού» (Γαλ. γ, 28). Πολλοί άνθρωποι και ιδιαίτερα οι έχοντες εξουσία δεν εμπιστεύονται τους κληρικούς. Τις περισσότερες φορές τους φέρονται ευγενικά, αλλά μόνο για να μπορέσουν να αποσπάσουν ψήφους από τους οπαδούς τους.

Είναι απόλυτη ανάγκη στον 21ο αιώνα να εξαγγέλλεται το Ευαγγέλιο κατά τρόπο που να αναχαιτισθεί αυτή η εκτροπή και η Αγία Γραφή και το Ευαγγέλιο να ξαναπάρουν τη θέση τους παντού. Ίσως αυτόν τον καιρό δεν μπορεί το ευαγγέλιο να πάρει την προτέρα του θέση στα ξενοδοχεία και σε άλλους δημόσιους χώρους. Πρέπει όμως να βρει τη θέση του στις βιβλιοθήκες και στα βιβλιοπωλεία όλων των κοινοτήτων μας (των ιερών ναών) στα γραφεία και στα σπίτια όλων των χριστιανών. Μαζί με την Ι. Ακολουθία της Θ. Λειτουργίας να βρίσκεται στα καθίσματα των Ι. Ναών. Είναι απαραίτητο όλες οι κοινότητές μας, όλοι οι Ι. Ναοί να έχουν δανειστικές βιβλιοθήκες, αλλά και μικρό βιβλιοπωλείο. Να δύνανται οι χριστιανοί να αγοράζουν το Ευαγγέλιο, αλλά και να δανείζονται ηθικοπλαστικά βιβλία.

Για να επιτευχθούν τα ανωτέρω χρειάζεται πολλή δουλειά από τους αρχιερείς, τους ιερείς, τα διοικητικά συμβούλια, τα τμήματα Φιλοπτώχων Αδελφοτήτων, τους κατηχητές και κατηχήτριες, τα τμήματα νεολαίας και όλους τους ευλαβείς χριστιανούς.

Το κήρυγμα

Από τα ανωτέρω εύκολα καταλαβαίνει κανείς ότι κεντρική, βασική θέση για την εξαγγελία του Ευαγγελίου έχει το κήρυγμα. Το κήρυγμα πρέπει να είναι χριστοκεντρικό. Παντού και πάντοτε πρέπει να ανάγεται στον ίδιο τον Χριστό. Ο Χριστός είναι ο μόνος σωτήρας, ο μόνος αληθινός Θεός.

Ποτέ δεν πρέπει να ξεχνιέται η πίστη στον Θεό. Ποτέ δεν πρέπει να ξεχνιούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ποτέ δεν πρέπει να ξεχνιέται η αγάπη προς τον πλησίον, ακόμη και του εχθρού. Ποτέ δεν πρέπει να ξεχνιέται η δικαία κρίση και η αιώνια ζωή.

Πολλοί υποστηρίζουν, ότι το κήρυγμα πρέπει να είναι αγιοπατερικό. Εξαρτάται τι εννοείται με αυτό. Εάν εννοείται, ότι πρέπει να γίνεται χρήση των κειμένων των αγίων πατέρων για την ερμηνεία του αγίου Ευαγγελίου, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Εάν όμως υπάρχει παρεκτροπή και οι λόγοι των πατέρων επισκιάζουν –κουκουλώνουν- τους λόγους του Χριστού, τότε υπάρχει πρόβλημα. Ακόμη χειρότερα, εάν γίνεται χρήση λόγων «γεροντάδων» οι οποίοι καμία σχέση δεν έχουν με το Ευαγγέλιο, αλλά έχουν σκοπό να προβάλλουν μόνον τους εαυτούς τους, τότε αυτό είναι αμαρτωλό, για να μη ειπούμε περισσότερα.

Όλοι γνωρίζουμε, ότι ιερείς ακόμη και αρχιερείς δεν έχουμε το χάρισμα να κάνουμε καλό χριστοκεντρικό κήρυγμα. Όλοι γνωρίζουμε το επίπεδο θεολογικής κατάρτισης των ιερέων μας, που πάντοτε δεν είναι αυτό που πρέπει. Για τον λόγο αυτό νομίζω, ότι είναι απαραίτητο η Εκκλησία να φροντίσει και κάποιοι καλοί στο κήρυγμα να εκδίδουν κάθε χρόνο ένα βιβλίο κηρυγμάτων για ολόκληρη τη χρονιά. Διαφορετικό κάθε χρόνο. Αυτό βέβαια δεν είναι εύκολο έργο. Νομίζω όμως, ότι είναι απαραίτητο για τη σωστή εξαγγελία του ευαγγελίου. Βέβαια δεν πρέπει να καταστέλλεται η πρωτοβουλία των λειτουργών του κηρύγματος. Να έχουν τη σειρά αυτή των κηρυγμάτων σαν βοήθημα. Να τους υπενθυμίζει, ότι το κήρυγμα πρέπει να είναι χριστοκεντρικό.

Που πρέπει να γίνεται το κήρυγμα; Παντού. Στους Ιερούς Ναούς. Στις αίθουσες. Στα ραδιόφωνα. Στις τηλεοράσεις. Σε όλα τα μέσα κοινωνικής ενημέρωσης.

Το κήρυγμα πρέπει να γίνεται στις βαπτίσεις, στους γάμους, στις κηδείες. Στη βάπτιση ο ιερέυς πρέπει να εξηγήσει στους γονείς και τους αναδόχους την υποχρέωση, την βασική υποχρέωση, ότι πρέπει να φροντίσουν για την κατά Χριστόν μόρφωση του βαπτισθέντος ή της βαπτισθείσης.

Στο μυστήριο του γάμου ο ιερέυς πρέπει να εξηγήσει στους νεόνυμφους, αλλά και στους συμμετέχοντες, ότι η οικογένεια είναι ο πυρήνας της κοινωνίας και ότι και η οικογένεια πρέπει να μορφωθεί κατά Χριστόν και να σωθεί.

Η ιερά ακολουθία της κηδείας είναι η καλύτερη ευκαιρία ο ιεροκήρυκας να μιλήσει στις ψυχές των ανθρώπων για τον Χριστό ως αληθινό Θεό και σωτήρα του κόσμου, αλλά και για την μετά θάνατον ζωή. Ένας καλός ιερέυς ποτέ δεν αφήνει αυτή την ευκαιρία ανεκμετάλλευτη να βάλει στις ψυχές των ανθρώπων τον Χριστό και την πίστη στην ανάσταση και την μετά θάνατον ζωή.

Η εξαγγελία του Ευαγγελίου πρέπει να γίνεται και στα κατηχητικά. Κατηχητικά από μικρής ηλικίας – νήπια – μέχρι τα βαθιά γεράματα. Θα έλεγα τα κατηχητικά μαζί με την μελέτη της αγίας γραφής και το κήρυγμα, είναι οι βασικοί τρόποι εξαγγελίας του ευαγγελίου.

Στα κατηχητικά πρέπει να προσφέρεται πραγματική κατήχηση. Η ψυχαγωγία είναι απαραίτητη, αλλά ο βασικός στόχος είναι η εμπέδωση της κατά Χριστόν ζωής. Τα βασικά προβλήματα είναι δύο. Πρώτον, ο κατηχητής και ο χαρακτήρας του. Εάν όντως ζει κατά Χριστόν και η κατάρτισή του. Δεύτερον, τα κατηχητικά βοηθήματα. Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι η εξεύρεση και η κατάρτιση κατηχητών – κατηχητριών είναι από τα δυσκολότερα πράγματα. Η κάθε κοινότητα πρέπει να καταβάλλει κάθε προσπάθεια για αυτόν τον σκοπό.

Αποχριστιανισμός του χριστιανισμού

Στην εξαγγελία του ευαγγελίου μεγάλη σημασία πρέπει να δοθεί στο γεγονός, ότι τελευταία, ίσως και χωρίς να γίνεται αντιληπτό, αποχριστιανίζεται ο χριστιανισμός. Αντί να προβάλλεται ο Χριστός, προβάλλονται οι άγιοι, οι αρχιερείς, οι ιερείς, οι ηγούμενοι, οι μοναχοί, οι μοναχές, οι γεροντάδες. Δεν εννοούμε, ότι δεν πρέπει να απονέμεται η σχετική τιμή στους αγίους και τις εικόνες, αλλά πρέπει να εφαρμόζεται επακριβώς η απόφαση της Συνόδου για την αναστήλωση των εικόνων. **«Οὕτω φρονοῦμεν, οὕτω λαλοῦμεν, οὕτω κηρύσσομεν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀγίους ἐν λόγοις τιμῶντες, ἐν συγγραφαῖς, ἐν νοήμασιν, ἐν ναοῖς, ἐν εἰκονίσμασι, τὸν μὲν ὡς Θεὸν καὶ δεσπότην προσκυνοῦντες καὶ σέβοντες, τοὺς δὲ διὰ τὸν κοινὸν δεσπότην ὡς αὐτοῦ γνησίους θεράποντας τιμῶντες καὶ τὴν κατὰ σχέσιν προσκύνησιν ἀπονέμοντες».**

Όταν αυτή η συνοδική απόφαση δεν τηρείται, τότε ούτε λίγο, ούτε πολύ, σιγά-σιγά αποχριστιανίζεται ο χριστιανισμός. Όταν εξισώνεται με την προσκύνηση του Χριστού η εικόνα των αγίων, το κάστανο του αγίου Παΐσιου, η παντόφλα του αγίου Ιωάννου του Ρώσου ή του αγίου Διονυσίου, τότε γίνεται αντιληπτό, ότι όντως γίνεται αποχριστιανισμός του χριστιανισμού.

«Θεῖω καλυφθεῖς ὁ βραδύγλωσσος γνόφω ἐρητόρευσε τὸν θεόγραφον νόμον». Ο Μωσῆς καλύφθηκε με θεῖο γνόφο και ἐρητόρευσε τὸν θεόγραφον νόμον, δηλαδή τις δέκα ἐντολές. Η τιμή των αγίων όταν είναι μεγαλύτερα της τιμῆς του Χριστού, η προσκύνηση του κάστανου και των παντοφλών δεν είναι θεῖος γνόφος, αλλά είναι ζόφος που φέρει τη σύγχυση. Δεν αφήνει τον πιστό να καταλάβει, ότι ένας είναι ο σωτήρας, ο Χριστός. Ο ιεροκήρυκας πρέπει να είναι πολύ προσεκτικός. Τιμούμε τους αγίους, τις εικόνες, τα ιερά λείψανα και τα ιερά κειμήλια, αλλά δεν τα λατρεύουμε, δεν τα εξισώνουμε με τον Χριστό.

Διδασκαλία περί θαυμάτων

Ακόμη ένα άλλο πράγμα πρέπει να προσέχει ο ιεροκήρυκας. Που αποδίδονται τα θαύματα. Η πηγή των θαυμάτων είναι ο Χριστός. Συνεργός είναι η πίστη του ανθρώπου συμπεριλαμβανομένου του αγίου. Ο άγιος δεν κάνει θαύματα. Ο Χριστός κάνει θαύματα. Να ειπούμε ένα παράδειγμα. Στο κάθε σπίτι υπάρχει βρύση. Ανοίγεις την στρόφιγγα και βγαίνει το νερό. Βγαίνει το νερό, διότι κάπου ψηλά υπάρχει η δεξαμενή με το νερό. Εάν δεν υπήρχε η δεξαμενή με το νερό δεν θα έβγαινε νερό από τη βρύση. Το ίδιο συμβαίνει με τα θαύματα. Η δεξαμενή των θαυμάτων είναι ο Χριστός. Ο Άγιος είναι ο σωλήνας διά του οποίου έρχεται το θαύμα. Να μη γίνεται σύγχυση των πραγμάτων. Να μιλήσουμε για τα βιομηχανοποιημένα θαύματα; Καλύτερα όχι. Δυστυχώς πολλοί προσπαθούν να φαίνονται άγιοι και να επωφελούνται οικονομικά.

Γλώσσα εξαγγελίας του Ευαγγελίου

Για την σωστή εξαγγελία του ευαγγελίου μαζί με όλα τα άλλα χρειάζεται ο ευαγγελιστής – ιεροκήρυκας, ο κατηχητής και όσοι ασχολούνται με την εξαγγελία του ευαγγελίου να γνωρίζουν καλά και να χειρίζονται σωστά τη γλώσσα των ακροατών. Χωρίς κατανοητή γλώσσα δεν μπορεί να έχουμε καμιά επιτυχία. Εδώ εννοώ την χρήση της ελληνικής γλώσσας, αλλά και των γλωσσών οι οποίες ομιλούνται στις χώρες που καλούμεθα να κάνουμε την εξαγγελία του ευαγγελίου.

Κατηχητικά βοηθήματα

Άλλο θέμα είναι τα κατηχητικά βοηθήματα. Χρειάζεται να γίνουν δύο πράγματα. Πρώτον, να γραφούν κατάλληλα κατηχητικά βοηθήματα. Δεύτερον, να υπάρξει μία σωστή σύντομη κατήχηση. Τρίτον, να γίνει βιβλιαράκι με τα αποφθέγματα-ρητά του Χριστού. Το έργο είναι πολύπλοκο και πολυδάπανο. Παραταύτα εάν θέλουμε να έχουμε σωστή εξαγγελία του ευαγγελίου πρέπει να φροντίσουμε και αυτά τα δύο. Ενθυμούμαι, ότι προ πολλών ετών ο Παναγιώτατος είχε μιλήσει για την ανάγκη μίας καλής κατήχησης. Απ' όσα ξέρω δεν έχει γίνει τίποτα γι' αυτό που είναι τόσο απαραίτητο. Προτιμώ να ασχοληθούμε με αυτό το θέμα στη συζήτηση που θα ακολουθήσει.

Σχέση Χριστού και Ευαγγελιστού

Ο ευαγγελιστής, ο ιεροκήρυκας, ο κατηχητής πρέπει να έχουν άρρηκτη σχέση με τον σωτήρα Χριστό. Να πιστεύουν απόλυτα, ότι ο Χριστός είναι ο μόνος σωτήρας, ο μόνος αληθινός Θεός. Να είναι συνδεδεμένοι μαζί Του καθημερινά με την προσευχή, με την συμμετοχή στα μυστήρια, με την ποίηση του θελήματος του Χριστού. Η χλιδή των ευαγγελιστών (αρχιερέων, ιερέων, κατηχητών/τριών κλπ.) δεν βοηθεί στη σωστή εξαγγελία του ευαγγελίου. Σκανδαλίζει. Επιτρέψτε μου να αναφέρω μια αγγλική παροιμία. «Η χλιδή είναι καλό πράγμα, αλλά οι περισσότερες αυτοκρατορίες ξεψύχησαν στο μαλακό κρεβάτι της χλιδής». Ο σκανδαλισμός των πιστών είναι ψυχοφθόρος.

Ο ευαγγελιζόμενος, ο κατηχούμενος διαισθάνεται τη σχέση αυτή του ευαγγελιστού-κατηχητού του με τον σωτήρα Χριστό. Διαισθάνεται την ειλικρίνεια του ευαγγελιστού-κατηχητού. Η υποκρισία και τα τεχνάσματα του ευαγγελιστού-κατηχητού δεν μπορούν να κρατήσουν για πολύ. Οι ευαγγελιζόμενοι, οι κατηχούμενοι, θα τον εγκαταλείψουν πολύ σύντομα. Η ζημιά θα είναι ανυπολόγιστη. Χάνονται ψυχές.

Σημερινή πραγματικότητα πιστευόντων-εκκλησιαζομένων

Οι στατιστικές αποδεικνύουν, ότι οι πιστοί και συμμετέχοντες στον εκκλησιασμό και τα μυστήρια της Εκκλησίας καθημερινά λιγοστεύουν. Αυτό είναι μία σκληρή

πραγματικότητας. Ακόμη δυσκολότερα είναι τα πράγματα τώρα με τον κορωνοϊό. Η Εκκλησία πρέπει να προβληματισθεί τι θα γίνει μετά τον κορωνοϊό, εάν όντως οι πιστοί θα επιστρέψουν στις Ι. Ακολουθίες. Μήπως έχουν καλομάθει με το παρακολουθούν τις Ι. Ακολουθίες από το σπίτι τους, από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθήμενοι στον καναπέ τους ή ξαπλωμένοι στο κρεβάτι τους; Η εξαγγελία του Ευαγγελίου πρέπει να ασχοληθεί και με αυτό το θέμα και περισσότερο με την καρδιά της πίστης που είναι η συμμετοχή στα μυστήρια. Οι στατιστικές αποδεικνύουν τουλάχιστον για την Ελλάδα, ότι περισσότεροι γάμοι κατ'έτος γίνονται πολιτικά και όχι εκκλησιαστικά. Αυτό πρέπει όχι μόνο να απασχολεί, αλλά να κάνει τον ευαγγελιστή-ιεροκήρυκα και να προβληματίζεται και να αγωνιά.

Προβλήματα

Η Εκκλησία είναι οικογένεια. Έχει διάθρωση. Έχει Πατριάρχη. Έχει Ιερά Σύνοδο. Έχει Αρχιερείς. Έχει Ιερείς. Πρέπει να ενεργεί σαν σύνολο. Όλοι πρέπει να έχουν υπακοή. Όλοι πρέπει να είναι ως «χορδαί εν κιθάρα».

Το σημερινό φαινόμενο που ακόμη αρχιερείς, ιερείς, ηγούμενοι, μοναχοί, μοναχές, «γεροντάδες» παίρνουν διαφορετική θέση από την Εκκλησία, είναι όχι μόνο ανησυχητικό, αλλά μπορεί να χαρακτηριστεί και σχισματικό ακόμη και αιρετικό. Είδαμε τί συνέβη με τη διαδήλωση εναντίον του τόσο συνετού Μητροπολίτου Πατρών κ. Χρυσόστομου.

Τα φαινόμενα αυτά πρέπει όχι μόνο απλώς να γίνουν θέμα του ευαγγελιστού-ιεροκήρυκα, αλλά να γίνουν θέμα της Εκκλησίας, της Ιεράς Συνόδου.

Απολογισμός

Στην εξαγγελία του Ευαγγελίου πρέπει να υπάρχει απολογισμός. Κάποιος πρέπει να μελετά συνεχώς την κατάσταση και να βλέπει εάν η εξαγγελία του Ευαγγελίου έχει τη σωστή επίδραση. Εάν υπάρχει πρόοδος. Αυτό ακούγεται σαν αστυνόμηση. Δεν είναι έτσι. Ο ίδιος ο ευαγγελιστής-ιεροκήρυκας πρέπει να κάνει τον απολογισμό του. Ως γνωστό ο Επίσκοπος επισκοπεί. Στην προκειμένη περίπτωση να κάμει το ίδιο πάντοτε διακριτικά.

Σκοπός εξαγγελίας του Ευαγγελίου

Είπαμε, ότι σκοπός της εξαγγελίας του Ευαγγελίου είναι η εμπέδωση της κατά Χριστόν ζωής στον άνθρωπο. Μαζί με αυτό ο ευαγγελιστής-ιεροκήρυκας δεν πρέπει να ξεχνά, ότι πρέπει να μην είναι αρνητικός, αλλά να προσφέρει αλήθεια, υποστήριξη, αγάπη, ελπίδα.

Δωρεά στους ευαγγελιζομένους

Η κάθε Κοινότης-Ιερός Ναός πρέπει να δωρίζει στους ευαγγελιζομένους βοηθήματα για την κατήχησή τους.

α) Να δωρίζει στους νεονύμφους την Αγία Γραφή και τα αποφθέγματα-ρητά του Χριστού.

β) Σε κάθε βάπτιση να δωρίζει στους γονείς και τους αναδόχους την Κατήχηση.

Επίλογος

Ο ομιλητής δεν είναι αλάθητος. Τα υπ' αυτού λεγόμενα δεν είναι θέσφατα. Είναι απλές σκέψεις. Τίθενται ενώπιον όλων προς συζήτηση. Ο ομιλητής δεν είναι κán καθηγητής. Είναι συμμαθητής. Ακούστηκαν μερικές σκέψεις με σκοπό να συζητηθούν και να τεθούν σε εφαρμογή ορισμένα πράγματα.